

REMISSYTTRANDE

Datum

2025-03-24

Ert datum

2025-02-14

Vår beteckning

Dnr:2025-46

Er beteckning

LI2024/02430

Sid

1 (12)

Regeringskansliet
Li.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
hans.nilsagard@regeringskansliet.se

Yttrande avseende remiss av Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk**5. Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (MB)****5.3 Lösningförslag**

En underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen ska inte utgöra en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Regeringen ska i förordning ange en uttömmande lista på när en skogsbruksåtgärd behöver anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

En markägare som följer föreskrifter om när en anmälan för samråd krävs ska inte kunna dömas till straffansvar för otillåten miljöverksamhet.

Överklagandetiden för en miljöorganisation, av ett beslut enligt miljöbalken, ska beräknas från att beslutet meddelades. Sekretess för arter i 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska inte gälla mot berörd fastighetsägare.

Regeringen bör uppdra åt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att revidera och ta fram förslag på vägledningar för uttolkning av livsmiljötyper enligt art- och habitatdirektivet.

Kommentar

Vi förstår tanken bakom förslaget och ser värdet i resonemanget, men anser att det i praktiken inte skulle innebära någon förbättring eller ökad tydlighet för markägare. Vi bedömer att förslaget inte heller uppnår de syfte utredaren strävar efter. Istället ser vi betydande nackdelar och risker med att dela upp nuvarande avverkningsanmälan i en avverkningsanmälan och en samrådsanmälan där ansvaret för att avgöra om samråd är nödvändigt ligger på skogsägaren.

Vi ser inte heller att Skogsstyrelsens arbete skulle effektiviseras eller bli mer tydligt, utöver marginella förbättringar, snarare skulle arbetsbördan och därmed kostnaden öka.

Dagens system där en avverkningsanmälan även är en samrådsanmälan enligt 12:6 miljöbalken innebär att det åligger tillsynsmyndigheten att avgöra om det föreligger behov av att initiera ett samråd, att lägga över det ansvaret på skogsägaren medför ett ökat kunskapskrav på skogsägaren.

Utredaren menar att den uttömmande listan över samrådspliktiga områden ska öka förutsägbarheten för markägare genom att tydliggöra när samrådsplikt föreligger. En god tanke mot bakgrund av att skogsägare efterfrågar just förutsägbarhet. Förslaget innebär dock endast att det blir tydligt att samrådsplikt föreligger för vissa kartlagda områden, inte vad samrådet i praktiken kommer att leda till.

Därutöver föreslås att vissa typer av samrådspliktiga områden inte ska läggas i ett kartlager utan i stället definieras och som markägaren själv förväntas ansvara för att identifiera i naturen. Vi ser svårigheter att åstadkomma så tydliga definitioner att tolkningsutrymmet minimeras, därmed innebär förslaget en ökad osäkerhet för skogsägarna. Med denna osäkerhet är det sannolikt att många skogsägare kommer göra en anmälan om samråd för att inte riskera att ha gjort fel bedömning. Detta medför att den bedömda minskade administrativa bördan för Skogsstyrelsen i stället blir en ökad administrativ börda då alla anmälningar måste åtföljas av ett beslut.

Bergs kommun stödjer förslaget om överklagandetid och att sekretess för arter inte ska gälla berörd fastighetsägare.

6. Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

6.3.5 Alternativ 1, utredarens förslag, ingen förändring

Bedömning - Arealgränsen för krav på underrättelse om avverkning enligt skogsvårdslagen ändras inte utan ligger kvar på 0,5 hektar.

6.3.6 Alternativ 2, utifrån direktivets uppdrag

Förslag – Enskilda markägare med mindre brukningsenheter än 50 hektar produktiv skogsmark undantas från kravet på underrättelse om avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken om avverkningen totalt inte överstiger 2 hektar.
--

6.3.7 Alternativ 3, utifrån direktivets uppdrag

Förslag – För enskilda markägare med mindre brukningsenheter än 50 hektar behöver underrättelse om avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen inte ske om avverkningen inte berör några särskilda miljö- eller naturvärden.

Bedömning – Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kommer inte heller behöva ske eftersom detta uppdrag endast berör avverkningar som inte berör några särskilda miljö- och naturvärden.

Förslag – Skogsstyrelsen får i uppdrag att tillhandahålla kunskapsunderlag för att underlätta för markägare att bedöma om några särskilda miljö- eller naturvärden kan påverkas av åtgärden.

6.3.8 Alternativ 4, en mellanväg

Förslag – Den produktiva skogsmarkens ägare behöver inte underrätta Skogsstyrelsen om en avverkning om avverkningen understiger två hektar. Kravet på anmälan för samråd enligt miljöbalken kvarstår. Detta förslag omfattar alla markägare.

Kommentar

Vi delar utredarens förslag om att inte förändra arealgränsen för krav på avverkningsanmälan.

Alternativ 1, utredarens förslag

Systemet med avverkningsanmälningar är väletablerat. De systemproblem som en höjd arealgräns syftar till att lösa för skogsbruket bör lösas genom att hantera de enskilda frågorna som idag orsakar problem för landets skogsägare i samband med avverkningsanmälan. Vid en avverkningsanmälan får Skogsstyrelsen kännedom om en planerad åtgärd och kan vid behov agera. Det skapar även förutsättning för rådgivning avseende både produktions- och miljöfrågor. Utredaren ger förslag till förenklingar för skogsägare i samband med en planerad avverkning men vi anser att ytterligare åtgärder måste till, exempelvis ytterligare begränsningar i överklaganderätten enligt Århuskonventionen som inte var avsedd att omfatta pågående markanvändning såsom skogsbruk.

Alternativ 2, 3 och 4

Vi anser att riskerna med övriga förslag överväger fördelarna då förslagen riskerar att lägga ett oproportionellt stort ansvar på skogsägaren som inte uppväger fördelarna av de lättnaderna i den administrativa bördan för skogsägare och myndighet. Ett undantag från samrådsplikten, förslag 2 och 3, kan spontant kännas attraktivt men uppväger inte de straffrättsliga riskerna

i de fall skogsägaren gjort en felaktig bedömning kopplat till miljöbalkens bestämmelser.

7. Övriga åtgärder med krav på underrättelse

7.1.2 Lösningförslag

Förslag – Skogsstyrelsen behöver inte särskilt underrättas om uttag av grenar och toppar enligt 14 § skogsvårdslagen.

Bedömning – För stubbskörd föreslår jag ingen ändring, den ska fortsatt anmälas enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Kommentar

Bergs kommun stödjer detta förslag

Det är dock viktigt hur förslaget förhåller sig till det förslag som Skogsstyrelsen lämnat om deklareringsplikt för att uppfylla en del av kraven i det uppdaterade förnybartdirektivet. Om regeringen väljer att gå vidare med den föreslagna deklareringsplikten är det bra att underrättelsen finns för uttag i samband med avverkningsanmälan tas bort, men ett alternativ är att underrättelsen finns kvar och förslaget om deklareringsplikt slopas. Det bör inte vara dubbla underrättelser.

7.2.2 Lösningförslag

Förslag – Följande åtgärder läggs till i 14 § skogsvårdslagen gällande underrättelseplikten: maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt för byggande av skogsbil- och traktorvägar längre än 300 meter.

Bedömning – Skogsstyrelsen bör utveckla och kvalitetssäkra sina föreskrifter om underrättelsernas innehåll.

Kommentar

Bra förslag att renodla hanteringen enligt skogsvårdslagen och avskaffa samrådsplikten för dessa åtgärder, kapitel 5.

9. Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

9.1 Sex veckor blir tio dagar

9.1.2 Lösningsförslag

Förslag – Tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och tidpunkten då åtgärden får påbörjas kortas från sex veckor till tio dagar. Tiden räknas från den dag då en komplett anmälan kommit in till Skogsstyrelsen.

9.2 Särskilda skäl tas bort

9.2.2 Lösningsförslag

Förslag – Kravet på särskilda skäl tas bort för att Skogsstyrelsen ska kunna medge att en åtgärd påbörjas tidigare än den i lag angivna tidsfristen.

9.3 Skogsstyrelsens skyldighet att agera enligt skogsvårdslagen

9.3.2 Lösningsförslag

Förslag – I skogsvårdslagen förtydligas att Skogsstyrelsen inte har någon skyldighet att agera med anledning av en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen.

Kommentar

Givet den teknologiska utvecklingen som skett sedan reglerna om sex veckor infördes är förslaget om att korta ner tidsfristen logisk. För de flesta avverkningsanmälningarna föreligger inget behov av att Skogsstyrelsen agerar genom begäran om komplettering eller initierade av tillsyn.

9.5 Särskilt om publicering av avverkningsanmälningar

9.5.2 Lösningsförslag

Bedömning – Det finns inte skäl att införa en ny regel i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska råda för avverkningsanmälningar, helt eller delvis. De kan dock konstateras att regeringen, om den så önskar, är oförhindrad att instruera Skogsstyrelsen att upphöra med publicering av avverkningsanmälningar i ett öppet kartverktyg.

Kommentar

Vi delar utredarens resonemang kring förslaget att det är svårt att finna beaktansvärda skäl för att införa en ny regel om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen så belyser det återigen behovet av att begränsa överklaganderätten enligt Århuskonventionen.

Även om det i praktiken är en symbolhandling att instruera Skogsstyrelsen att upphöra med publicering av avverkningsanmälningar då intressenter enkelt och systematiskt kan begära ut dem anser vi att regeringen bör ge denna instruktion till Skogsstyrelsen. En sådan instruktion ger en signal om att avverkningsanmälningar idag används på ett sätt som de inte var avsedda att göra i syfte att försvåra skogsbruk.

10. Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

10.3 Lösningförslag

Förslag – En preciserad skälighetsbedömning i miljöbalken som kopplas till skogsbruk och tar hänsyn till markägarens kostnad för att inhämta ny kunskap i förhållande till värdet på den berörda delen av fastigheten. Underlag som krävs för att utreda ärenden enligt miljöbalken och som går utöver denna kostnadsgräns, är tillsynsmyndigheten ansvarig för att inhämta.

Kommentar

Vi anser att staten har utredningsansvar och ska bekosta eventuella utredningar när pågående markanvändning riskerar att avsevärt försvåras. Skogsägare bekostar redan kunskapsunderlag inför en avverkning i form av skogsbruksplaner och traktplanering.

Utredarens förslag är ett steg i rätt riktning men för att det ska få önskvärd effekt i form av minskade förlägganden om kunskapsunderlag är att detta alltid kostar pengar för tillsynsmyndigheten som begär underlaget. Därför bör kostnadsbegränsningen utformas så att skogsägare och myndighet delar på kostnaden för det begärda kunskapsunderlaget. Hur fördelningen ska ske har vi ingen klar uppfattning om idag.

11. Alternativa tillsynsmodeller

11.1 Egenkontroll och systemtillsyn

11.1.2 Lösningförslag

Bedömning – Införandet av egenkontroll och systemtillsyn som ersättning till nuvarande system med underrättelser bedöms i dagsläget vara för osäkert, framförallt i förhållande till uppfyllandet av EU-rättsliga åtaganden. Att införa ett sådant system och samtidigt ha kvar dagens system skulle innebära ökad regelbörda för verksamhetsutövaren och ökad administration för tillsynsmyndigheten. På sikt bör det föreslagna samrådsförfarandet kunna säkerställa de EU-rättsliga åtagandena och därmed möjliggöra för egenkontroll och systemtillsyn i stället för underrättelser.

11.2 Förhandsprövning av skogsbruksplan som alternativ till anmälan

11.2.2 Lösningförslag

Bedömning – Redovisning och förhandsprövning av en skogsbruksplan bedöms inte vara en framkomlig väg på grund av att de inte kan förväntas vara tillräckligt detaljerade och ökar administrationen för både markägaren och Skogsstyrelsen.

11.3 Efterkontroll som alternativ till avverkningsanmälan

11.3.2 Lösningförslag

Bedömning – Enbart en efterkontroll bedöm inte vara tillräckligt för att upprätthålla en erforderlig tillsyn enligt skogsvårdslagen som ett alternativ till tillsyn som baseras på avverkningsanmälan. Den tydlighet som skulle krävas för att kunna bedöma hänsynstagandet enbart efter utförd åtgärd riskerar att leda till ett schabloniserat hänsynstagande som inte är anpassat till behoven.

Kommentar

Vi delat utredarens bedömning att i dagsläget inte lägga förslag om förändrad tillsynsmodell. Detta utesluter inte det som alternativ i framtiden när andra osäkerhetsfaktorer lösts, exempelvis artskydd, kunskapskrav, ersättningsrätt och EU-rättsliga akter såsom avskogningsförordningen och restaureringslagen.

Att införa systemtillsyn med egenkontroller riskerar att lägga ett oproportionellt stort ansvar på den enskilde skogsägaren samtidigt som det innebär risker kopplat till EU-rätten, både implementerade och kommande. För att egenkontroll och systemtillsyn ska kunna fungera i praktiken måste såväl skogsägarens kunskapskrav, skyddet för pågående markanvändning, överklaganderätten enligt Århuskonventionen samt hanteringen av EU-förordningar som artskydd förnybartdirektivet och de delar som avser hushållning med naturresurser i miljöbalken vara klarlagt.

12. Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

12.2 Lösningförslag

12.2.1 Skogsstyrelsen blir tillsynsmyndighet för artskydd i skogen

Förslag – Skogsstyrelsen ska, i stället för länsstyrelserna, bli ansvarig tillsynsmyndighet för artskydd när det gäller skogsbruksåtgärder som omfattas av skogsvårdslagen.

12.2.2 Skogsstyrelsen ska fatta beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna

Förslag – Beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna när det gäller utförandet av sådana åtgärder som omfattas av skogsvårdslagen ska fattas av Skogsstyrelsen, i stället för som idag av länsstyrelsen.

Kommentar

Bergs kommun stödjer förslaget. Det skapar en tillförlitligare hantering av artskyddsfrågorna om Skogsstyrelsen tar över ansvaret från länsstyrelserna. Vi anser att detta även möjliggör att Skogsstyrelsen vid beslut i artskyddsärenden även meddelar beslut om dispens vilket kan ge en snabbare hantering av artskyddsärenden.

13. Domstolsprocesser

13.1 Beslut enligt skogsvårdslagen överklagas till mark- och miljödomstolen

13.1.3 Lösningsförslag

Beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstolen

Förslag – Beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstol i stället för, som idag, till förvaltningsdomstol.

Beslut ska prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden utförts

Förslag – Beslut från Skogsstyrelsen som gäller en viss skogsbruksåtgärd ska prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden utförts eller avses utföras.

Beslut enligt andra lagar

Förslag – Beslut som Skogsstyrelsen kan fatta enligt andra lagar än skogsvårdslagen, och som idag överklagas till allmän förvaltningsdomstol, bör även fortsättningsvis överklagas till förvaltningsdomstol snarare än till mark- och miljödomstol.

Mark- och miljödomstolarnas kompetens ska förstärkas

Förslag – Med hänsyn till att mark- och miljödomstolarna tillförs nya måltyper ska domstolarnas kompetens förstärkas med tekniska råd med skoglig kompetens samt med särskilda ledamöter med erfarenhet från Skogsstyrelsens verksamhetsområde.

Kommentar

Bergs kommun stödjer förslagen som skapar förutsättningar för en ökad rättssäkerhet och tydlighet vid processer som rör beslut enligt skogsvårdslagen. Idag kan samma ärende prövas av både förvaltningsrätten och mark- och miljödomstolen som kan lämna två divergerande domslut. Ökad kompetens och prövning vid den domstol som åtgärden genomförts eller planerats ökar även det förutsättningen för en ökad rättssäkerhet.

Särskilt om frågan om överklagande avgift

Förslag – Frågan om överklagandeavgifter bör utredas av regeringen. Därvid bör ett brett perspektiv anläggas så att frågan kan övervägas i hela sin vidd, det vill säga även i andra situationer än när Skogsstyrelsens beslut överklagas.

Kommentar

Vi tror att en överklagandeavgift vore bra och markant skulle begränsa överklaganden samt ställa högre krav på de underlag som lämnas in i samband med ett överklagande.

13.2 Skogsstyrelsens ställning i mark- och miljödomstol**13.2.3. Lösningförslag**

Förslag – Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen även när ideella miljöorganisationer överklagar.

Kommentar

Bergs kommun stödjer förslaget. Att Skogsstyrelsen ska föra sin talan kring fattade beslut är mycket bra och minskar bördan för de skogsägare som idag får processa kring beslut som myndigheten fattat.

14. Ersättningsmodell

14.2 Lösningsförslag

14.2.1 Markägare ska få ersättning för bevarande av natur om skogsbruk avsevärt försvåras

Förslag – Markägaren ska få ersättning när Skogsstyrelsen eller annan myndighet beslutar om begränsningar i rätten att avverka på produktiv skogsmark och beslutet grundas på regler om bevarande av naturvärden eller biologisk mångfald, och detta beslut medför att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras på berörd del av fastigheten.

14.2.2 Statens skyldighet att besluta om biotopskyddsområde eller ingå naturvårdsavtal

Förslag – Beslut som grundar sig på bestämmelser om bevarande av naturvärden eller biologisk mångfald och som medför att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras på berörd del av fastigheten, ska utlösa en rätt för markägaren att kräva att ett biotopskyddsområde av särskilt slag (**skogsmarksskyddsområde**) bildas. Detta ska gälla om beslutet inte berättigar till ersättning enligt miljöbalken på någon annan grund. Som alternativ till att ett sådant biotopskyddsområde av särskilt slag bildas ska markägaren kunna ingå ett civilrättsligt naturvårdsavtal enligt de regler som idag gäller för detta. Skogsmarksskyddsområden ska inte kunna bildas om det tidigare betalats ut en ersättning för nekat tillstånd till avverkning av fjällnära skog för samma del av fastigheten.

14.2.3 Ersättningens storlek och andra liknade frågor

Ersättning ska alltid utgå för beslut om bildande av biotopskyddsområden av särskilt slag

Förslag – Fastighetsägaren ska alltid ha rätt till ersättning på grund av ett beslut om bildande av ett sådant biotopskyddsområde av särskilt slag som föreslås. De ska alltså inte, som beträffande ersättning för beslut om bildande av andra biotopskyddsområden, vara en förutsättning för ersättning att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras.

Det ska inte göras några ändringar i reglerna om ersättning för biotopskyddsområde

Bedömning – Den ersättning som betalas när ett biotopskyddsområde bildas ska, liksom idag, betalas ut vid ett enda tillfälle, med ett belopp som motsvarar 125 procent av fastighetens marknadsvärde. Jag föreslår alltså inga förändringar om reglerna för biotopsersättning.

Kommentar

Bergs kommun stödjer utredarens förslag kring ersättningsrätten då avsaknaden av en sådan idag skapar osäkerhet och minskar incitamenten för skogsägaren att investera i sitt skogsbruk. När risken att frångå brukanderätten utan ersättning försvinner ökar incitamenten för skogsägaren att satsa på tillväxtfrämjande åtgärder samt fortsätta arbetet med att främja och utveckla naturvärden.

Vi anser att staten alltid ska sträva efter att teckna avtal med skogsägarna i första hand. Det föreslagna skogsmarksskyddsområdet bör alltid betraktas som ett sista alternativ. För att uppnå detta krävs att skogsägaren erbjuds tillräckligt bra avtalsvillkor samt att beskattningsreglerna för naturvårdsavtal förändras enligt utredarens förslag nedan. Tidsbegränsade avtal och flexibla skyddsformer anpassade för det beslut myndighet fattat för att skydda måste införas.

För att kostnaderna för staten inte ska öka anser vi att medel från Naturvårdsverkets budget för ”skydd av natur” bör omfördelas till Skogsstyrelsen för att kunna ersätta skogsägaren som drabbas av förbud/inskränkningar.

Att utredaren valt att införa ett nytt begrepp ”sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras” i stället för det etablerade ”avsevärt försvårade av pågående markanvändning” har vi inga synpunkter på. Hade utredningen valt att använda etablerade begreppet hade det uppstått ett behov att förtydliga vad som avses med pågående markanvändning och nollställa praxis från domstolar gällande exempelvis artskydd.

Beskattningsfrågor

Förslag – Ersättning enligt naturvårdsavtal bör, i likhet med vad som idag gäller för ersättning för exempelvis naturreservat och för biotopskyddsområden, beskattas i inkomstslaget kapital och inte i inkomstslaget näringsverksamhet. På så vis åstadkoms en enhetlig beskattningsordning som bättre svarar mot markägarens ekonomiska verklighet. I andra hand bör intäkterna från naturvårdsavtal periodiseras.

Med hänsyn till utredningstiden och utredningens direktiv finns det inte förutsättningar att inom ramen för denna utredning lämna förslag på ändringar i skattelagstiftningen. Regeringen uppmanas att låta utreda frågan i särskild ordning, alternativt att gå vidare med de förslag om periodisering av intäkter från naturvårdsavtal som har lämnats av Skatteverket i promemorian Mer förmånlig beskattning vid bland annat skydd av skog.

Kommentar

Bergs kommun delar utredarens förslag om att naturvårdsavtal ska beskattas i inkomstslaget kapital i stället för som idag i näringsverksamhet och att regeringen skyndsamt bör utreda denna fråga. Att periodisera intäkter från naturvårdsavtal är ett steg i rätt riktning för att skogsägare som skött sina skogar så att de hyser höga och skyddsvärda naturvärden inte ska se detta som en ekonomisk risk är en förändring av skattelagstiftningen att förordas. Med utredarens förslag om skogsmarksskyddsområden finns risk att skogsägare väljer att begära detta framför att acceptera ett naturvårdsavtal för att minska den ekonomiska skadan.

Therese Kärngård

Jörgen Kristoffersson

Kommunalråd
Bergs kommunSkogsansvarig
Bergs kommun